

Meri- tai järvipelastuksessa aluksesta tapahtuvan ilmavainuisen etsinnän näyttökokeen arviointiohjeet

Hyväksytty Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen kokouksessa 5.8.2021

Sisällys

1. Näyttökokeen arviointiohjeet.....	2
1.1. Näyttökokeen voi järjestää.....	2
1.2. Käytettävät nimikkeet	2
1.3. Toimivalta	2
1.4. Asema	2
2. Järjestämistä koskevat ohjeet	3
2.1. Järjestäminen ja ilmoittautuminen	3
2.2. Järjestäjä	3
2.3. Näyttökokeeseen osallistuminen	3
2.4. Yleiset järjestelyt	3
2.5. Järjestäjän tehtävät	3
2.6. Ilmoittaminen	3
3. Näyttökokeen osa-alueet ja niiden arviointi	4
3.1. Koiran käyttäytyminen aluksella	4
3.2. Koiran työskentely, vainutyöskentely aluksella, ilmaisun varmuus ja käyttäytyminen maalihenkilöllä	4
3.3. Ohjaajan kyky tehdä etsintäsuunnitelma ja toimia miehistön kanssa sekä kyky ohjata koiran työskentelyä aluksella ja maalla	5
3.4. Yleistä	5
4. Näyttökokeen hyväksyminen, sen keskeyttäminen tai siitä sulkeminen	6
4.1. Näyttökokeen hyväksyminen	6
4.2. Näyttökokeen keskeyttäminen.....	6
4.3. Näyttökokeen hylkääminen.....	6
4.4. Näyttökokeesta sulkeminen	6
5. Muuta	7
5.1. Koiran kiittäminen	7
5.2. Ylimääräinen avustaminen	7
6. Näyttökokeen voimassaolo	7
6.1. Arkistointi	7

1. Näyttökokeen arviointiohjeet

Tämä ohje on tehty poliisi-, raja- ja pelastusviranomaisten apuna henkilöetsintätehtävissä toimivien koirakoiden ja meri- / järvipelastustoiminnassa apuna käytettävien koirien arvioinnin yhtenäistämiseksi sekä osaamistason tarkastamiseksi. Ohjeen tarkoituksena on yhtenäistää näyttökokeen arvioinnin painopisteet ja lähtökohdat, riippumatta siitä missä arviointi tehdään tai kuka sen tekee.

1.1. Näyttökokeen voi järjestää

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n alaisen näyttökokeen voivat järjestää sen jäsenenä olevat jäsenyhdistykset.

1.2. Käytettävät nimikkeet

1. Näyttökokeen vastaanottaja

- on Palveluskoiraliiton tehtävään kouluttama ja hyväksymä henkilö.

2. Arvioija

- on aluksen päällikkö (meripelastusseura tai poliisi tai muu tehtävään keskittyvä miehistön jäsen).

Näyttökokeen järjestäjä valitsee näyttökokeen vastaanottajat järjestämiinsä tilaisuuksiin. Näyttökokeen vastaanottajien nimet ovat nähtävillä Palveluskoiraliiton internet-sivuilla.

1.3. Toimivalta

Palveluskoiraliiton hyväksymät näyttökokeen vastaanottajat voivat näillä ohjeilla arvioida näyttökokeita. Palveluskoiraliitto huolehtii näyttökokeiden vastaanottajien jatkokoulutuksesta ja oikeuksien säilymisestä.

Näyttökokeen vastaanottajan oikeuden voi Palveluskoiraliitto perustellusta syystä poistaa.

1.4. Asema

Näyttökokeen vastaanottajat vastaavat tilaisuuden toteuttamisesta näiden tarkentavien ohjeiden mukaan. Heidän tulee toimia tehtävässään neutraalisti ja objektiivisesti.

2. Järjestämistä koskevat ohjeet

2.1. Järjestäminen ja ilmoittautuminen

Näyttökoe järjestetään koiranohjaajan ja hälytysryhmän yhteisellä päätöksellä. Koirakon ilmoittautuminen näyttökokeeseen tapahtuu koirakon oman liiton käytänteiden mukaisesti. Näyttökokeen arviointilomake on saatavilla Palveluskoiraliiton internet-sivuilla.

Näyttökokeen voi järjestää, kun hakemus on hyväksytty Palveluskoiraliitossa.

2.2. Järjestäjä

Järjestäjinä toimivat Palveluskoiraliiton jäsenyhdistykset. Näyttökoe järjestetään yhteistyössä meri- tai järvipelastusyhdistyksen kanssa tai mahdollisesti sopimuspalokunnan tai pelastuslaitoksen kanssa.

2.3. Näyttökokeeseen osallistuminen

Näyttökokeeseen voi osallistua koirakko, jolla on tulos PEKO-T -kokeesta. Lisäksi osallistujalla pitää olla hyväksytysti suoritettuna Suomen Meripelastusseuran kansimiesharjoittelijan status.

2.4. Yleiset järjestelyt

Kun päätös näyttökokeen järjestämisestä on tehty ja anomus hyväksytty, järjestäjä

- hankkii riittävästi henkilöitä näyttökokeen läpiviemiseksi
- sopii käytännön järjestelyistä meri- tai järvipelastusyhdistyksen kanssa tai sopimuspalokunnan tai pelastuslaitoksen kanssa.

Etsintäalueen on oltava mahdollisimman todenmukainen. Ohjaaja ei saa olla seuraamassa valmisteluja, eikä hänelle kerrota niistä etukäteen.

2.5. Järjestäjän tehtävät

Järjestäjä

- nimittää henkilöt auttamaan näyttökokeen valmistelussa ja järjestämisessä (mm. ratamestari)
- vastaa MePe-näyttökokeen vastaanottajan kutumisesta
- vastaa alueellisen meri- tai järvipelastusyhdistyksen kanssa tai sopimuspalokunnan tai pelastuslaitoksen kanssa järjestelyistä näyttökokeen onnistumiseksi
- vastaa alueen valitsemisesta ja kartan hankinnasta
- esittää näyttökokeen vastaanottajalle maalihenkilön sijoittelun
- järjestää neuvottelun ennen näyttökokeen alkua
- vastaa näyttökokeen kulusta
- vastaa näyttökokeen jälkeen saatujen oikeuksien dokumentoinnista.

2.6. Ilmoittaminen

Järjestäjät ilmoittavat Palveluskoiraliitolle näyttökokeen järjestämisestä viimeistään kaksi viikkoa ennen tarkastusta. Vain määräajassa jätetyt ilmoitukset voidaan hyväksyä.

3. Näyttökokeen osa-alueet ja niiden arviointi

Näyttökokeessa tulee aina huomioida kokonaisuus, tuuli ja muut sääolosuhteet sekä ulkoiset tekijät.

Vaadittavat suoritukset ja niitä koskevat määräykset:

3.1. Koiran käyttäytyminen aluksella

- Onko koira peloton ja varma alukseen siirryttäessä sekä siellä liikkuesssa ja työskennellessä, vai näkykö koirassa selkeitä puutteita näissä ominaisuuksissa? Jos koira on pelokas ja arka, tulee näyttökoe keskeyttää.
- Mikäli koirassa näkyy lieviä puutteita, voidaan näyttökoetta jatkaa, mutta koiran toimintaa seurataan erityisen tarkasti. Mikäli toimintakyky aluksella loppuu, tulee näyttökoe keskeyttää.

3.2. Koiran työskentely, vainutyöskentely aluksella, ilmaisun varmuus ja käyttäytyminen maalihenkilöllä

- Koiran tulee osoittaa suurta työskentelyhalua etsintätehtävään ja sen on itsenäisesti vainuttava etsittävä henkilö.
- Koiran työskentelyn on oltava ohjaajan hallittavissa.
- Koiran tulee sietää erilaisia olosuhteita ja tilanteita hyvin, eikä se saa antaa epämiellyttävien asioiden vaikuttaa etsintätehokkuuteensa.
- Etsittävästä henkilöstä vainun saatuaan koiran tulee ilmaista se selvästi, jotta ohjaaja pystyy sen vaivatta havaitsemaan.
- Näyttökokeen vastaanottajien on tarkkailtava erityisesti koiran motivaatiota hajureaktion jälkeen ja halua kohdentaa piilo.
- Koiran tulee suorittaa selkeä ilmaisu maalille päästyään ja löydettyään maalihenkilön.
- Ilmaisun lähtökohtana pidetään koiralle koulutettua ilmaisumuotoa.
- Koiran tulee käyttäytyä rauhallisesti ja varmasti löydetyn henkilön luona. Koira ei saa jättää löytämänsä maalihenkilöä.
- Koiran aggressiivisuus löydettyä henkilöä tai eläimiä kohtaan aiheuttaa näyttökokeen hylkäyksen.
- Mikäli näissä osa-alueissa on selkeitä puutteita, ei näyttökoetta tule hyväksyä.
- Mikäli näissä osa-alueissa on lieviä puutteita, voidaan näyttökoe hyväksyä.

3.3. Ohjaajan kyky tehdä etsintäsuunnitelma ja toimia miehistön kanssa sekä kyky ohjata koiran työskentelyä aluksella ja maalla

- Ohjaajan käyttäytyminen on määrätietoista ja asiallista.
- Ohjaajan on tehtävä suoritettavasta etsinnästä saamiensa tietojen perusteella etsintäsuunnitelma kartalle, ennen etsinnän aloittamista. Ohjaaja voi muuttaa suunnitelmaa, jos siihen tehtävän edetessä ilmenee tarvetta.
- Ohjaajan tulee kyetä sopeutumaan erilaisiin vaatimuksiin, joita tehtävä tuo hänen ratkaistavakseen.
- Ohjaajan on näissä tilanteissa kyettävä ohjaamaan koiraansa niin, että sen etsintätehokkuus säilyy koko ajan.
- Etsinnän tulee olla etenevää ja tehokasta, ja ohjaajan tulee luottaa koiran työskentelyyn.
- Ohjaajalla tulee olla kyky ottaa toiset huomioon ja yhteistyökyky miehistön jäsenten kanssa.
- Koiran ohjaaminen on asiallista.
- Ohjaaja kykenee ”lukemaan” koiraansa.
- Mikäli ohjaajan toiminnassa on selkeitä puutteita, ei näyttökoetta voida hyväksyä.
- Mikäli ohjaajan käyttäytymisessä on lieviä puutteita, voidaan näyttökoe vielä kuitenkin hyväksyä.
- Koiran ja ohjaajan välinen yhteistyö kuuluu arvioitaviin asioihin samoin kuin ohjaajan kyky arvioida tilannetta etsinnän edetessä ja muuttaa omaa ja koiran toimintaa sen mukaan.
- Ohjaajan toimintaa arvioidessa kiinnitetään huomiota ohjaajan kykyyn hahmottaa kokonaisuus tehtävästä, joka hänelle on annettu.
- Ohjaajan on huomioitava myös:
 - o maaston / saarien / luotojen muodot
 - o sääolosuhteet
 - o koiran työskentelytapa
 - o etsintävarusteet, pelastusliivit ja muut turvallisuuteen liittyvät seikat

3.4. Yleistä

Jos koira lähtee riistan perään maalle päästessään, ei tehtävää keskeytetä, mikäli koira pystyy jatkamaan työskentelyä. Jos koirakko ei pysty jatkamaan työskentelyä, näyttökoe keskeytetään.

Näyttökoe päättyy ohjaajan ilmoitukseen, kun alue on tarkistettu, kun ohjaaja luopuu tehtävän suorittamisesta tai etsittävä henkilö löytyy. Suoritus voi päättyä myös näyttökokeen vastaanottajien ilmoituksesta.

Koko näyttökokeen ajan on kiinnitettävä erityistä huomiota koirakon tarkoituksenmukaiseen työskentelyyn.

Näyttökokeen arvioinnin painopiste on koiran toimintavarmuudessa ja määrätietoisuudessa. Arviointiin kuuluu ohjaajan koiranlukutaito. Arviointiin kuuluu myös ohjaajan asianmukaisen toiminnan arviointi.

Koiralle saa antaa käskyinä ääni- ja käsimerkkejä. Käskyjen toistaminen on sallittua. Ohjaajan tai koiran virheellinen käyttäytyminen huomioidaan näyttökokeen arvioinnissa. Tällaisia ovat mm:

- maalihenkilön häiritseminen
- oman, koiran tai miehistön jäsenten turvallisuuden huomiotta jättäminen.

Virheilmaisuus vaikuttaa työskentelyn arviointiin ja voi aiheuttaa näyttökokeen keskeyttämisen. Maalihenkilön jättäminen aiheuttaa sen, että näyttökoetta ei hyväksytä.

Mikäli koira häiritsee avustavaa henkilöä, voi se vaikuttaa arviointiin negatiivisesti.

4. Näyttökokeen hyväksyminen, sen keskeyttäminen tai siitä sulkeminen

Näyttökokeen vastaanottajat keskustelevat suorituksen jälkeen ja päättävät yhdessä, hyväksytäänkö koe.

4.1. Näyttökokeen hyväksyminen

Näyttökoe on suoritettu hyväksytysti silloin, kun näyttökokeen vastaanottajat ovat todenneet, että vaaditut osiot on suoritettu hyväksytysti.

4.2. Näyttökokeen keskeyttäminen

Näyttökokeen vastaanottajat voivat keskeyttää näyttökokeen oman tilanneharkintansa perusteella

- koiran tai ohjaajan sairastuttua tai loukkaannuttua
- kun poikkeukselliset olosuhteet (sää, aluksen lähtö pelastustehtävään yms.) sitä vaativat
- osallistuja ei huolimattomuuttaan toteuta tehtävää annettujen ehtojen mukaan.

Yhdenkin arviointikohdan arviointi puutteelliseksi aiheuttaa näyttökokeen keskeyttämisen ja suoritus lopetetaan.

4.3. Näyttökokeen hylkääminen

Näyttökoe hylätään, jos

- osallistuja rikkoo eläinsuojelulakia
- osallistuja käyttäytyy koiranohjaajana epäasiallisesti
- osallistuja rikkoo tahallisesti annettuja ohjeita tai toimii vilpillisesti
- koira käyttäytyy aggressiivisesti.

4.4. Näyttökokeesta sulkeminen

Näyttökokeen vastaanottajat voivat sulkea osallistujan näyttökokeesta, mikäli osallistuja tai koira eivät täytä Palveluskoiraliiton ja Kennelliiton osallistumisvaatimuksia (puutteelliset tai väärät tiedot, vanhentuneet rokotukset, koiran tunnistaminen ei onnistu yms.).

MePe-näyttökokeen vastaanottajan ratkaisu on aina kiistaton, eikä siitä voi valittaa. Näyttökokeesta hylätty koira ja / tai ohjaaja voi uusia tai suorittaa uuden näyttökokeen aikaisintaan vuoden kuluttua sulkemispäivästä.

5. Muuta

5.1. Koiran kiittäminen

Koiran kiittäminen on sallittua suorituksen aikana.

5.2. Ylimääräinen avustaminen

Mikäli näyttökokeen vastaanottajat havaitsevat selvästi vääränlaista avustamista, keskeytetään koirakon suoritus.

6. Näyttökokeen voimassaolo

Kerran hyväksytysti suoritettu näyttökoe on voimassa niin kauan kuin koirakko täyttää hälytysvaatimustason. Mikäli hälytyskelpoisuuteen vaadittava koe vanhenee, pitää myös näyttökoe uusia. Näyttökoetta ei kuitenkaan tarvitse uusia, jos hälytysvaatimuksen mukainen koe uusitaan kyseisen vuoden aikana.

6.1. Arkistointi

Liiton verkkosivuilla julkaistaan listat näyttökokeen hyväksytysti suorittaneista koirakoista. Tiedot jaetaan alueellisille Vapepan yhdyshenkilöille ja valmiuspäälliköille puolivuositain tai tilanteen oleellisesti muuttuessa. Liitto vastaa tiedon jakamisesta. Näyttökokeen arvioinut vastaanottaja ilmoittaa näyttökokeen tulokset liitolle kahden viikon sisällä näyttökokeen suorittamisesta.